

AUTOR: Katarzyna Mieleszko

TYTUŁ WARSZTATU: Kultura / natura

CEL: Celem warsztatu jest odejście od prostego podziału pomiędzy cywilizacją a naturą. Dokonamy przeglądu zachodzących zmian w postrzeganiu natury w myśli i sztuce zachodnioeuropejskiej, a następnie pokażemy przemianę w postrzeganiu człowieka: od podmiotu o monolitycznej strukturze i wyraźnie zakreślonych granicach do podmiotu „ekologicznego”, będącego wiązką różnych relacji.

WIEK UCZESTNIKÓW: Młodzież w wieku 16 - 19 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW: Maksymalnie 25 osób

MIEJSCE: Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Wystawy: „Co widać. Polska sztuka dzisiaj” (www.cowidac.artmuseum.pl/pl) oraz

„W niedalekiej przyszłości” (www.artmuseum.pl/pl/wystawy/w-niedalekiej-przyszlosci/1)

CZAS: 1h 30min - 2h

INSPIRACJE: Pretekstem do rozpoczęcia dyskusji i zajęć jest praca „Luca” Tymka Borowskiego.

PRZEBIEG: Na sam początek rozdanie uczestnikom fotografii „najstarszego uniwersalnego wspólnego przodka”. Zwrócenie uwagi na fakt, że według niektórych teorii wszystkie organizmy żywe wywodzą się z jednego pnia, przez co jesteśmy większą rodziną niż jedynie ludzką. Fotografia jednokomórkowego organizmu ma zwrócić uwagę na myślenie ponadgatunkowe oraz rozpocząć dyskusję wokół prac zebranych na wystawie. Dodatkowe dzieła i teksty kultury umożliwią bardziej wnikliwe zapoznanie się z tematem. Omawiane prace i związane z nimi tematy:

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange 

Iza Tarasewicz, „Tęcza”

- Symbiotyczna sieć współzależności i kolektywny charakter podmiotu. Zwrócenie uwagi na charakter relacji człowieka ze światem widoczny w pracach Tarasewicz. Zmiana optyki: człowiek jest częścią ekosystemu, a nie koroną stworzenia.

- Z czym kojarzy się kształt tej pracy? Co przypomina swoją formą? Obiekt pochodzący jednocześnie ze spektrum natury i kultury. Namysł nad znaczeniem użytych materiałów.

- Jak kolorystyka rzeźby ma się do tytułu? (wygasły kolor czy wielobarwny łuk)

- Znaczenie skali pracy. Fragmenty „Dziennika” Witolda Gombrowicza, mówiące o zwierzętach (np. fragment o spotkaniu autora z krową) oraz fragment VIII Elegii Duinejskiej Rainera Marii Rilkego.

Wskazanie w tych utworach relacji między człowiekiem a zwierzęciem; status zwierzęcia w obu utworach.

- Kontekst: wcześniejsze prace artystki (np. „Dirty Bomb”, „Rany”), przejście z brutalnej ekspresji materii do minimalistycznych, wyciszonych prac; wątek grupy Penerstwo, do której należała artystka.

Iza Tarasewicz, „Palenisko” oraz „Wiewiórka” Jarosława Iwaszkiewicza

- Skłonienie uczestników do poszukania podobieństw między obiema wizjami artystycznymi. Tarasewicz: nieustanny ruch i wymiana energii między światem mineralnym, zwierzęcym i ludzkim, współlistnienie życia i śmierci w formie, która jest jednocześnie kolebką i trumną oraz Iwaszkiewicz: metafora losu ludzkiego i jedności, która mości sobie gniazdo pośród śmierci.

Iza Tarasewicz, „Warkocz”

- Podsumowanie powyższych kwestii. Miejsce, gdzie spleta się człowiek, zwierzę i przedmiot.

Brak hierarchii bytów.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange 

Krzysztof Maniak, Bez tytułu

- Pierwsze odczucia związane z pracą. Forma pracy, kilka słów o warsztacie filmowym i środkach, jakie zostały tutaj wykorzystane dla uchwycenia ulotnego kontaktu z naturą.

- Czy prace można nazwać wideo-haiku? Czym jest haiku?

- Wiersz Seamusa Heaney'a „Wyrocznia” – jak poeta zobrazował drzewo? Jak widzi je podmiot liryczny?

Porównanie z wizją Maniaka.

Paweł Bownik, „Demontaż”

- Czym jest dotyk w tej pracy? W tym wypadku dotyk fotografa, natomiast u Maniaka, dotyk oparty jest na ciekawości i chęci zawiązywania kontaktu z otoczeniem.

- Omówienie estetyki prac, ich konwencji i warsztatu fotografa (fotografia konceptualna, studyjna, itp.)

- Porównanie z „Ogrodem zimowym” Daniela Rycharskiego, gdzie występuje „ożywienie” przedmiotu w sztuce, (u Bownika: reifikacja żywego organizmu).

- Jak nauka traktuje organizmy żywe? Czy tak potraktowany przez artystę obiekt wzbudza jakieś skojarzenia? (np. rośliny w zielniku, eksponaty z muzeum historii naturalnej, ingerencja w strukturę genetyczną organizmów).

- Rycina z atlasu roślin (Karol Linneusz) oraz potrzeba klasyfikacji organizmów w kontekście XVIII-wiecznego paradygmatu porządkowania świata.

- Fotografie roślin Karla Blossfeldta – zdjęcia w kilkudziesięciokrotnym powiększeniu, drobiazgowa obserwacja natury jako odwieczna inspiracja artystów.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange 

- Balhasar van Ast, „Martwa natura” – jak w zestawieniu z klasycznymi martwymi naturami możemy rozumieć cykl fotografii Bownika?

- Rośliny w kontekście martwych natur (znaczenie symboliczne) a roślina poddana eksperymentowi w „Demontażu”.

- Rośliny prowadzą bardzo bogate życie, nie są biernymi automatami i prostą dekoracją pomieszczenia, jak zwykliśmy je postrzegać. Kontekst: książka Daniela Chamovitza „Zmysłowe życie roślin”.

Robert Kuśmirowski, „Unacabine”

- Sztuka jako rekonstrukcja historii.

- Swojskość i mit sielskiej natury. Kontekst: mit arkadyjski, poezja bukoliczna i sentymentalizm kontra groza nieokiełznanej natury, niepokój (np. powieść gotycka, malarstwo Williama Turnera). Można rozwinąć jako zadanie: podział na dwie grupy, każda dostaje jedną z wyżej wymienionych wizji natury i zastanawia się nad konkretnymi przykładami.

- Ekoarchitektura – życie ekologiczne nie oznacza rezygnacji z technologii, ale polega na zaprzęgnięciu jej w kształtowanie jak najbardziej nieszkodzących naturze rozwiązań (np. Michael Reynolds, Zbigniew Oksiuta, Frank Lloyd Wright, Alvar Aalto).

EFEKT: Próba określenia miejsca człowieka w biosferze. Ukazanie go jako nierozłącznej części świata przyrody, ponad podziałami natura – cywilizacja. Prześledzenie różnych metod inspirowania się i wykorzystywania tematu natury w twórczości artystycznej.

WYKORZYSTANE METODY: Rozmowa wprowadzająca, interpretacja i analiza porównawcza prac na wystawie, nawiązywanie do wielu dzieł kultury i wykorzystywanie ich kontekstu podczas dyskusji na zadane tematy.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange 

MATERIAŁY: omawiane prace

KONTAKT / STRONA WWW: www.artmuseum.pl/

Projekt realizowany w ramach programu Fundacji Orange.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange 

Materiał dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (licencja dostępna pod adresem: creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl)